

John Banville

Escriptor

Escriure és per a aquest autor irlandès una necessitat vital i ho fa amb dos noms: John Banville i Benjamin Black, el pseudònim que utilitza per firmar les seves novel·les negres. Acaba de publicar 'La guitarra blava' (Alfaguara/Bromera)

PERE VIRGILI

“La feina de l'artista és fer enrojolar el món”

◆◆◆◆ Silvia Marimon

John Banville (Irlanda, 1945) està obsessionat a trobar les paraules i frases precises per representar el món. Li importa més el llenguatge que l'argument. Escriu des que tenia 12 anys i ha obtingut, entre d'altres, el Man Booker Prize i el premi Príncep d'Astúries de les lletres. Acaba de publicar *La guitarra blava* (Alfaguara/Bromera). L'ha escrit en tres anys i l'ha alternat amb dues novel·les de gènere negre que firma amb el seu *alter ego*, Benjamin Black. Quan escriu com a John Banville ho fa amb una ploma i en petits quaderns. Quan ho fa com a Black escriu directament a l'ordinador. Va acabar *La guitarra blava* a l'estiu, la pitjor estació de l'any, segons ell, perquè és la més avorrida. “Vaig matar l'estiu escrivint”, afirma. *La guitarra blava* parla de grans tragèdies: la mort dels pares i d'una filla, l'adulteri, el fracàs, la incapacitat d'entendre els altres... però és una comèdia. El seu protagonista, Oliver

Otway Orme, és un pintor en plena crisi creativa i amb una peculiar afició: robar objectes bonics. És un home detestable, egòlatra, incapaç d'estimar. Banville el salva magistralment convertint-lo en un personatge divertit. L'escriptor irlandès lamenta que no el reconguin prou al seu país natal: “Suposo que és perquè no sóc prou patriota”.

A la majoria de les seves novel·les tria escriure en primera persona. Em sembla la manera més honesta d'escriure, perquè no sóc Déu. No puc ser omniscient. Només puc mirar des d'aquí un món estrany en el qual sempre em sento estrany. Tan sols sóc capaç de donar el meu testimoni, el testimoni d'un home amb una breu existència sobre la terra.

¿La distància amb el personatge esdevé més curta quan s'escriu en primera persona?

“ÉS IMPOSSIBLE SABER QUÈ PENSA O SENT UNA ALTRA PERSONA”

És una pregunta interessant. Potser sí. Oliver Otway Orme té aspectes de mi mateix, com tots els meus personatges. És així perquè sóc la persona que conec millor, i em conec molt poc. Com a éssers humans el que fem és intentar absorbir tot el que passa al nostre entorn, entendre-ho i transformar-ho. No es tracta d'explicar res, sinó de presentar una evidència. El que he vist, el que he sentit, el que he escoltat. És impossible saber què pensa o què sent una altra persona. Passa amb l'amor: t'enamores i vius durant molts anys amb una persona, comparteix moltes intimitats, penses que ho saps tot d'ella, però llavors un matí fa alguna cosa inesperada i t'adones que en realitat no sàbies res d'aquella persona. Potser això és escriure en primera persona, intentar explicar el moment d'astorament, quan descobrim que l'altre és un misteri absolut. Ho va explicar magníficament el meu

amic Martin Amis a la novel·la *Otra gente: una historia de misterio* (Plot Ediciones, 1989).

Escriu sobre temes força tràgics: la pèrdua d'una filla petita, l'adulteri, la impossibilitat d'entendre l'altre... Però ho converteix tot en una comèdia.

Espero que els lectors trobin que és un llibre divertit. Orme és un monstre, l'únic que el salva de no ser un monstre absolut és que és divertit. És a l'infern però el seu riure és el so més penetrant.

Per què va escollir la comèdia per explicar la impossibilitat de conèixer o entendre els altres?

Jo no decideixo res, simplement les coses passen. Puc passar-me un dia sencer escrivint i al final preguntarme com ha succeït tot, com he creat aquest personatge. Quan era jove pensava que ho controlava tot, i a mesura que em faig gran m'adono que visc en una confusió total. Però es treballa molt millor en la foscor i en la ignorància. És enganyós pensar que sabem alguna cosa. La diferència entre un artista i un profeta és que l'artista sap que no sap res i el profeta creu que ho sap tot.

A la novel·la reflexiona sovint sobre els paral·lelismes entre robar i crear.

Sí, perquè els artistes sovint robem coses. Ens asseiem al tren, veiem com algú parla pel mòbil i li robem el color dels ulls, una expressió, una boca... Anem agafant petites peces i les ajuntem.

El seu protagonista perd el desig de crear, vostè fa servir l'expressió “rigor artist”. ¿Ha perdut mai el desig d'escriure?

Escriure és molt difícil, però aquesta dificultat ho fa encara més atractiu. Estic massa ocupat per tenir cap crisi. La crisi en tot cas és l'abisme que hi ha entre el món i la seva representació. Orme cau en aquest abisme però se n'acaba sortint. Al final vol fer una versió de *Les senyorettes del carrer Avinyó* amb la seva dona, l'amant, el marit de l'amant...

Posa molta cura en el llenguatge i hi juga. La novel·la comença amb un poema de Wallace Stevens que li dóna el nom: *La guitarra blava*.

El llenguatge ho és tot. El que dic no és important, com ho dic sí. El poema de Stevens parla de com tot canvia amb una guitarra blava, però la conclusió del poema és que en realitat les coses no canvien, sinó que les reinterpretem. Els artistes ens concentrem en un objecte tan intensament que l'objecte s'enrojola i esdevé més vulnerable, més conscient de tot, més tendre. La feina de l'artista és fer enrojolar el món.◆◆